

zahorata.com

ЗА ХОРАТА

ФЕВРУАРИ 2012 • Година VII

Проф. д-р Иво Кременски

Генетика на информацията

Оксана Хорват

Отмъщението на планетите

Люто по унгарски

Недоволството на
един премиер

Перу

Асос

Ел Дорадо

Горан Благовев

Ръката, която дава

Разказвачи на истории

**Дреха, ушита
по сянката**

3,95 лв

2012 НАЧАЛОТО НА КРАЯ

Оптимистични прогнози в година
на апокалиптични предсказания

Това е откъс от списанието.

Цялото списание може да намерите в Библио.бг

www.biblio.bg

Съдържание

12 Хора

Проф. д-р Иво Кременски, национален консултант по медицинска генетика
Генетика на информацията
Разчитане на бъдещето или от какво боледува съвременното общество

16 Тема За хората

И, разбира се... световен мир!
Открай време човечеството живее в криза. Никога не сме излизали от кризите, или – ако сме излизали от някоя, то е било, за да влезем в друга

22 Ког:Нов

Нагоре или надолу
Търсим ли знаците на съдбата на правилните места, разговор с психолога и астролог Оксана Хорват-Станчева

25 Нестандартно

Доброто, новото и старото
Няколко сюжета за очакването на края

29 Временно

Да реформиращ по Калвин
Унгарският премиер Виктор Орбан по стъпките на Вярата и Тачър

34 Нещата отвътре

Ръката, която дава
Журналистът Горан Благоев за поческите на ктиторството и анонимността на дарителството в църквата

40 Разказвачи на истории

Здравка Чолакова, терзийка
Дреха, ушита по сянката

44 Работилница

Топло, светеццо, мегено

47 Панаир

Спомени за (в)къщи

51 Достъпно

Къде отиваш, Гилгамеш?
Думи, останали след смъртта или границата между тук и отвъд

12

34

40

55 Личности Памет

Птици, облаци и хора

Спомени и истини по повод 100-годишнината на Захари Жандов

57 Хора

Мирослав Пенков

На Изток от спомените

59 Игейно

Аз, бащата

Когато казва верни неща с истински думи, бащата създава на детето си опори в живота

62 Срещу гвижението

Как да спечелиш карма

Указанията са ясни: няма как да спечелиш, ако се откажеш от мечтите си

67 Полезно

д-р Огнян Антов

S-образна извивка

Движи се, за да не превиваш гръбнак, съветва неврологът

70 Пътеводно Нова рубрика

Мистични места по света

Там където необяснимото се среща с тълпи от туристи

71 Максимални обороти

Николай и Даниела Калайкови

Перу – едно пътуване през планетите до мечтите

75 Друга посока

Асос или щастливият край на цивилизациите

За древния град и Зевс, който се е наслаждавал на гледката

Във всеки брой:

2 От редактора

6 Актуално

3,4 Показалец

7 Находка

8 Въпрос на избор

10 Репортаж

80 Човек на месеца

Корица
Нану Рам Джоги с новородената си дъщеря Гириджа
Раджастан, Индия
Guliver Photos/Getty Images
Санджит Дас, снимка

Деветдесет годишният Нану Рам Джоги позира с новородената си дъщеря пред дома му в село Паанчимли на Пратаграф, щат Раджастан. На 3 август 2007, той става баща на 21-то си дете – Гириджа Ражкумари, и така се превръща в най-възрастният баща на света. Нану се жени за четвъртата си жена, която е и негова доведена дъщеря, когато тя е на 60 години. За десетте години съвместен живот имат общо седем деца, последното от които е Гириджа. Индийският фермер споделя с гордост, че планира да има още деца. „Жените ме обичат и затова вярвам, че мога да бъда баща на още деца докато навърша 100 години, след това може би ще трябва да спра.“

Теория и практика на разказването

Всеки човек по свой начин е разказвач на истории. За мен предаването на една история, преминала през времето, е вид оценка, преосмисляне и пренагласяне на вибриращите звуци от спомени. Да съшиеш парченцата от цветове и мотиви в красив пачуърк е умение, което се носи цял живот, което се храни от времето и преживяното и се оглежда в очите на жадните за поредната история. А хората няма да се уморят да разказват и да слушат истории. Така остава здрава нишката, която теглим от онова, което е било, и няма да се повтори, за да бродираме сегашното и бъдещето. Предаваме неписаното, за да се знае. Познавам много истински разказвачи. Хора, превръщащи всеки разказ в красив танц на нюанси, любов и ухание. Умели тъкачи на шарени черги от знание и надежда. Те са избрани да знаят, да помнят, за да предават на следващите. Аз съм по-скоро от тези, които обичат да слушат истории, по някакъв необясним начин се опивам от звуците, превърнати в думи, а те след това в картини. Въображението ми пие ненаситно от извора и после се къпе в спокойните води на тези чистокристални, прехвърлили проверката на настоящето истории. Дали са цветни или монохромни, това са неповторимите картини на живота, на смисъла да се живее и преживява настоящето, за да може спокойно да премине напред. Напоследък все по-често срещам и трети вид, такива, които харесват и слушат единствено собствените си истории. Тях съм нарекла – самодостатъчни. Защото те толкова дълбоко и искрено се вълнуват единствено от собствените си, измислени и не дотам смислени истории, че нямат нужда дори от слушатели. Сега няма да се впускам в разказ за тях, просто маркирам все по-честите ми срещи с подобни, защото те избутват онези, които за мен са по-интересни. Истинските разказвачи, онези, които знаят защо една история е безценна, разказана точно сега и осмислена през доброто и лошото на нашето време. Защо смесването на спомени, видяно и чуто с капки носталгия, лека меланхолия и щипка надежда е по-истинско и непреходно и трябва да остане, за да се помни. За тях искам да ти разказвам и ще продължавам да го правя, докато ги има. Всичко останало е само проблясък, който ще изтече през ситото на времето.

Е. Гагджева

ЗАХОРАТА

www.zahorata.com

ГЛАВЕН РЕДАКТОР

Елеонора Гагджева-Бонева

РЕДАКТОР

Деница Езекиева

ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН

Десислав Аспарухов
Теодор Манолов

АВТОРИ

Анастасия Манлихер,
Вихра Василева, Владимир Стоичков,
Галина Кубратова, Енрике Санчо,
Дияна Китева, Зора Неїкова,
Ивайло Харалампиев, Мария
Пумпалова, Марта Пейчева,
Милена Джарова, Мохамед Халаф,
Нели Мутлова, Нина Божидарова,
Оля Стоянова, Солегад Мора,
Цвете Ангелова, Юрий Проганов

ФОТОГРАФИ

Александър Атанасов,
Ангел Цветанов, Антоан Божинов,
Живко Джаков, Любомир Сергеев,
Нели Гаврилова, Петя Чолакова,
Рагич Банев, Светослав Куцаров,
Соня Станкова

РЕДАКЦИОНЕН ДИРЕКТОР

Свилена Врангова

ИЗДАВА

Стандарт Нюз АД

ПРЕДПЕЧАТ

Grain Advertising Ltd.

ПЕЧАТ

Алианс принт

РЕКЛАМА

Grain Advertising; Милена Петрова
гр. София, ул. Лега 1, ет. 5
тел: 935-69-44
grain_advertising@dir.bg

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА

гр. София 1000, ул. Лега 1, ет. 5
тел: 935-69-93

E-MAIL

contact@zahorata.com

Списание За ХОРАТА се издава от
Стандарт Нюз АД. Всички права са
запазени. Никаква част от това издание
не може да бъде репродуцирана без
изричното писмено разрешение на
издателя.

ISSN 1314-3239

3,95 лв.

Така турската писателка Айше Кулин е кръстила своя забележителен роман, посветен на спасяването на евреите от дипломатите ѝ сънародници по време на Втората световна война. *Последен влак за Истанбул* бе представен в първото си издание на български по време на фестивала *Цветята на Корана*. Къде свършва художествената интерпретация и къде започва документалистиката – Айше Кулин разкри подробности пред списание *За ХОРАТА*.

Последен влак за Истанбул

Сюжетът в книгата на реална история ли е подчинен? Каква част заемат фактите? Романовите герои Назъм Кендер и Тарък Аръджа всъщност са превъплъщения на образите на бившите турски посланици, дипломатите Недждет Кент и

Намък Йолга (днес покойници). Когато приживе разговарях с тях, и двамата не пожелаха да споменавам имената им. Споделяха мнението, че не са направили нищо за специално отбелязване, че всички, които притежават съвест, биха постъпили като тях. Дейст-

Хора

от Елеонора Гаджева
Ангел Цветанов, снимка

Проф. д-р Иво Кременски,
национален консултант по медицинска генетика

Генетика на

Можем ли да сме още по-нещастни?

„През 1982 година в България дойде представител на Световната здравна организация. Много

информацията

Разчитане на бъдещето, или от какво боледува съвременното общество. Тълкуваме ли правилно посланието на гените?

Има психологически тестове, които целят да установят реакцията на хората, ако са информирани какво ще им се случи в бъдещето.

Оказва се, че голям процент не искат да знаят какво им предстои. А ти как би постъпил, ако знаеш, че на 35 години ще се разболееш от тежка болест и нямаш възможност да промениш това?

Предлагам за тези и още теми, свързани с нашите и гените на неродените ни деца, да поговорим с най-подходящия за това специалист – проф. д-р Иво Кременски.

известен експерт по това време, съветник на Франсоа Митеран по здравните въпроси. Човек, до когото са се допитвали Мао Дзе Дун и Фидел Кастро. Разходихме го из България, заведохме го във Велинград, посетихме Копривщица, а след това и Перник. Идеята беше да направим изследване на група хора, за да установим кои са генетично предразположени към белодробни заболявания в Перник. По това време в града имаше висока честота на белодробните заболявания под влиянието на металургичната и циментовата промишленост. Въпросът, който тогава ни зададе експертът и който е конкретно свързан с нашия разговор, беше: „Добре, след като откриете тези хора и ги информирате за техните предразположения, ще ги пренесете ли да живеят във Велинград или Копривщица? Ако нямате намерение да го правите, не им давайте резултатите, защото те ще станат по-нещастни, отколкото са в момента, знаейки, че само ако живеят на друго място, вероятността да се разболеят от белодробно заболяване е по-малка.“ Оставяме тази история в миналото, за да се пренесем в настоящето и бъдещето с последните открития в изследването на човешкия геном и резултатите от тях.

Разчитане на човешкия геном

„Човек има около 22 000 гена. През 2003 година, когато официално бе обявено разчитането на човешкия геном, всички „хвърляха шапки“ и викаха – решихме проблема. Прочетохме човешкият геном. Тогава те откриха една последователност от букви и части от изречения. Но все още не можем да четем цялото писмо. Човешкият геном се състои от 3,3 милиарда бази или букви. Но те не са свързани в цели изречения. Днес технологиите се развиват невероятно бързо, ако за разчитане на 90 процента от генома бяха нужни осем години, сега може за един ден да се разчете

И, разбира се... СВЕТОВЕН МИР!

Последният човек, с когото разговарях за кризата, ме остави с впечатлението, че тя няма да приключи поне още 200 години, а после ни чака нещо още по-лошо... Дај ми, Боже, да доживея до толкова години, че поне да видя какво е.

Кризата с главна буква

Открай време човечеството живее в криза. Всъщност, доколкото си спомням от часовете по история, никога не сме излизали от кризите, или – ако сме излизали от някоя, то е било, за да влезем в друга. Живеем си в криза. Иска ми се да си представиш за миг живота на първите „хора“ – пещерите им, студа, страха от хищниците, трудното намиране на храна, правото на силния.

Моят 11-годишен син е приел, че техническият прогрес и „цивилизоваността“ са негови лични врагове, защото ако си живеел в родовообщинния строй, никой нямало да го кара да ходи на училище, да пише домашни, да учи френски с частен учител. Периодът на училището е неговата лична криза. Напомням му, че в онези години не е имало рсп-та, плейстейшъни, интернет, айподи, лаптопи и всички останали удоволствия, с които в момента не иска и да помисли, че може да се раздели. Разказвам му, че неговият прапрадядо е ходил пеша в снега два, часа само и само да стигне до училище, а после и два часа обратно. Но той не ми вярва. Дали тогава прапрадядо му е бил в криза? Преживял е няколко войни, участвал е в тях. Болеждал е от коремен тиф и е бил на прага на смъртта, бил е и богат, и беден, лежал е в концлагер, изгубил е всичките си деца без едно.

Нима никой от нас не е преживявал криза? Загуба на близък, раздяла с любовта на живота си, уволнение или наложително напускане на любимата работа, смяна на дома, развод, разрыв с роднини, тежка болест? Мога да изреждам и да изреждам, но каквото и да ни говорят – кризи винаги е имало и ще има. Нека никой не ми обяснява, че Голямото преселение на народите, разпадането на Римската империя и Стогодишната война не са били кризи, че не са били кризи Първата и Втората световна война. Нашествието на османците в Европа не е ли било и то криза? Ами 30-те години на миналия век с краха на борсите? Не искам да губя отредените ми няколко страници, само и само за да изреждам моментите, в които човечеството е било в криза – тях и сам можеш да си ги намериш, ако отвориш учебника на детето си по история, ако се заровиш в спомените си или в книгите от семейната библиотека. Но неусетно на тази криза изведнъж ѝ бе дадена главна буква. Оказа се по-голяма, по-драматична,

по-травмираща, по-страшна от другите. Толкова по-криза от всички останали кризи в световната история, че икономически гурута от най-висок калибър тръгнаха на обиколки по Земята, за да изнасят лекции на тема: „Как да се справим с кризата“. Посещението на една лекция не беше много евтино, така че – по моето скромно виждане, лекторите вече бяха намерили своя личен път за изход от кризата. Чрез самата криза. Кое то поражда у мнозина логичния въпрос: Кой печели от кризите?

Никога не съм била почитател на темата за Световна конспирация, но когато един познат заяви, че чрез кризата работодателите намериха начин да карат два пъти по-малко хора да вършат два пъти повече работа за два пъти по-малко пари... някак бях склонна да му повярвам. Но осъзнах, че тръгна ли по пътя на този тип мисли, няма да стигна до хубаво място. Те само ще ме захвърлят в още по-мрачни бездни, ще ме превърнат в тъжна и обезверена сянка на онази жена, които бих могла да бъда. Затова – препоръчвам и на теб тази терапия – опитам да открия онези хубави неща, които така наречената криза донесе със себе си. Онези, които открий аз, ще нарека Голямото завръщане.

Завръщането на истинската Жена

Между 80-те години на миналия и 10-те години на този век мечтаният образ на жената беше стройна хладна красавица, в чийто гардероб има само бели ризи, черни поли и черни обувки с висок тънък ток. Тази нереално изящна черно-бяла жена с перфектна прическа обитаваше луксозни офиси от стъкло и алуминий и късно вечер се прибираше доволно сама в дизайнерския си апартамент. Яко, а! Да, яко, наистина, но дали си спомняш последния кадър от филма *Работещо момиче* – символичен за цялото ми поколение? Камерата се отдалечи от прозореца на мечтания кабинет и пред очите на зрителя се разкри безкрайно поле от еднакви квадратчета – прозорчета на мечтани кабинети, в които момичета, решили, че са сбъднали мечтата на живота си, се превръщаха наистина в просто „още една тухла в стената“. Тухла, макар и с дизайнерска опаковка. Така наречената криза обаче изхвърли много от тези момичета от техните кутийки и ги върна в домовете им. Наложил им се да освободят детегледачката и сами да открият как се сменят памперси, да

Да реформиращ по Калвин

УНГАРСКИЯТ ПРЕМИЕР ВИКТОР ОРБАН
ПО СТЬПКИТЕ НА ВЯРАТА И ТАЧЪР

Членове на Европейския парламент в Страсбург протестират срещу т.нар „Цензура на Орбан.“

Аду е почти двуметров естонец с излъчване на добродушна полярна мечка. С абсолютен успех може да се яви на кастинг за Дяго Коледа. Тойво е спокоен като финландски гървосекач, какъвто между другото вече е бил. Двамата седят със скандинавско спокойствие на задната седалка на таксито, а аз с българско самочувствие се опитвам да обясня на шофьора унгарец накъде точно е тръгнала шарената ни компания.

Разказвачи на истории

От Елеонора Гаджева
Светослав Куцаров, снимки

Терзийството било силно развито в Златоград и селата наоколо. Славата на златоградските терзии стигала през Беломорската и Тракийската низина, чак до Анадола и Египет, до Абисиния и Триполи.

Здравка Чолакова, терзийка

Дреха, ушита

ПО СЯЖКАТА

Аз, бащата

КОГАТО КАЗВА ВЕРНИ НЕЩА С ИСТИНСКИ ДУМИ,
БАЩАТА СЪЗДАВА НА ДЕТЕТО СИ ОПОРИ В ЖИВОТА

Докато подготвих този текст, един спомен госта категорично се намесваше в намеренията ми. Аз на 18, връщам се отнякъде, а на летището ме посреща рус красавец, вероятно за онзи момент най-важният мъж в живота ми. Възторжена презгърдка, а през рамото му, в калабалак от хора, виждам татко. Той, милият, също е дошъл да ме посрещне и е предполагал, че ще ме изненада. Толкова бързо се запъти към изхода, че дори не разбрах дали е усетил, че го видях. Остави ме да изживея радостта от срещата си с любовта. И никога не споменахме и дума за това несъстояло се посрещане.

Град без хора

Цивилизациите са нищо без хората
Списание

ЗА ХОРАТА

S-образна извивка

Движи се, за да не превиваш гръбнак,
съветва неврологът д-р Огнян Антов

Работил е като военен лекар, със специализация по нервни болести и авиационна медицина. От 1987-а до 2004 година, като невролог във Военна и в Първа градска болница – лекува заболявания на нервната система и свързани с гръбначния стълб. Сега е председател на неврологичен състав на НЕЛК – Национална експертна лекарска комисия – и ежедневно приема пациенти в неврологичния си кабинет.

Какво значи дископатия?

Това е болест на междупрешленните дискове. Хората възприемат дископатията като нещо по-леко от дисковата херния, но и тя е патология, която влиза в понятието дископатия. Наистина дисковата протрузия (разтягане и деформация на диска) е по-лекото състояние, докато при дисковата херния има разкъсване на фиброзния пръстен на междупрешления диск и притискане на нервните коренчета, които излизат между всеки чифт прешлени.

И тези болести ли са следствие на човешката цивилизация?

Да, доколкото се ограничават движението и физическото натоварване все повече намалява, а те освен че разтоварват умственото напрежение, са и необходими за човека. Хомо сапиенс

е движещо се, а не статично същество. Природата неслучайно е измислила S-образната извивка на гръбначния стълб, защото ако тя не съществуваше, натоварването на междупрешленните дискове щеше да е много по-голямо при определени дейности. И ако приемем, че сега сме еволюционно завършени същества, най-голямото натоварване при всякакъв вид дейности се поема от лумбалния и шийния сегмент на гръбначния стълб, поради което там са най-честите проблеми.

Какъв е съветът ви към родителите, които искат децата им да имат здрав гръб? От каква възраст да спортуват активно?

В последните години децата не се наблюдават от специалисти. Това би трябвало да се прави от училищните

За него

Той е от лекарите, които разговарят с пациентите си търпеливо и разбираемо. Прегразполага ги със съръченост, но най-вече с ръцете си, тренирани през дългите години практика да улавят болката и причината за нея. И да дават облекчение. Лекува успешно болести на гръбначния стълб, като съчетава медикаментозна с мануална терапия. Дори хобито му – ловът, на който се отгава през почивните дни – е избрано заради движението и досега с природата жизнено-необходими за всеки.

АСОС или щастливият край на цивилизациите

За древния град и Зевс, който се е
наслаждавал на гледката

К

ъде се намира Асос? Ако питаме не пътните карти, а учебниците по история – Асос е специално място. Тук се е намирал древният храм на Атина Палада и през античността трафикът на гърци, а също и пергамонци, после и персийци, римляни и византийци в района е голям. Днес мястото е встрани от големите маршрути, рядко се изсипват туристи, а местните хора живеят спокойно сред руините и приемат като нещо нормално да имат едни от най-хубавите пейзажи, познати от античността.

Градът е основан около 1000 година пр. Хр. и в продължение на почти две хилядолетия е важен център за целия античен свят. Аристотел полага тук основите на първата школа по философия през IV век пр. Хр., през около 55 година сл. Хр. през Асос минава и свети Павел на път за Милет. Краят на града настъпва през 1330 година, когато го превземат османските турци. След това Асос просто престава да съществува, една цивилизация е сменена с друга, а мястото е наречено Бехрамкале. Така го търси и на пътните карти на днешна Турция.

Днес от богатата история не е останало много, но е останало най-важното – гледките. Затова Бехрамкале предлага предимно пейзажи – руини от храмове, останки от колони, които се търкалят в тревите, следи от стари зидове и панорама, която трудно се описва с думи. От

Днешният град Бехрамкале – гревни крепостни стени, тесни улички, мотори и климатици

Древното пристанище на Асос

zahorata.com

ЗА ХОРАТА

АБОНАМЕНТ

Абонамент за 1 година – 36 лв.

Всеки абониран се за списание **За ХОРАТА** получава подарък – пакет от месечните броеве на списанието за 2011 и календара за 2012.

Списание **За ХОРАТА** на пазара всяка трета събота от месеца!

Адрес на абоната:

Град/село

Пощенски код

ж.к./ул. № бл. вх. п.к.

Име

За контакти: тел.

e-mail

Плащане

В брой

Адрес на редакцията:

София 1000, ул. *Леге* 1, ет. 5

Чрез пощенски запис

Адрес на редакцията:

София 1000, ул. *Леге* 1, ет. 5, списание **За ХОРАТА**

02/935-69-94, 02/935-69-93

www.zahorata.com

Важни са хората!

**Библио.бг - платформа за електронни книги и
списания**

Чети каквото обичаш!

www.biblio.bg

